

"бухгалтер" мається на увазі не сучасне значення цього терміну. В той час не було поділу обліку на його різні види, а безпосередньо термін "бухгалтер" з'явився набагато пізніше – в XV ст. н. е. І оскільки община представляла собою єдине ціле, облік здійснювався в інтересах всіх її членів: "бухгалтер" виступав общинним "чиновником".

З одного боку, винахід алфавіту фінікійцями, розвиток арифметики, а також господарство, яке все більше ускладнювалось і удосконалювалось, призвели до необхідності реєстрації фактів господарської діяльності, тобто виникнення обліку. Е. Шмаленбах стверджував, що у великих господарствах записи і числа заміняли господарю очі і вуха.

З іншого боку, можна припустити, що необхідність в записах повинна була виникнути ще в ті давні часи, коли вперше виникли "мінові" відносини між людьми і коли вони набули форми регулярних торговельних відносин: спочатку між окремими особами, а в подальшому – між окремими націями.

Подальший розвиток господарського обліку відбувався одночасно з розвитком обміну. Саме обмін породжує подвійний запис як відображення вибуття одного продукту і появи іншого. З'являються рахунки речей. З виділенням із загальної маси товарів особливого товару – грошей, що виконують функції міри вартості, засобу платежу, засобу обігу і засобу нагромадження, з'являється рахунок грошей.

Подвійний запис набуває більшого поширення, і головне – в обліку з'являється єдиний узагальнений вимірник: як міра вартості, як засіб вартісного вимірювання. Виникнення і розвиток кредитних відносин викликали необхідність банківської діяльності, операцій з готівкою, в подальшому – появу розрахункових рахунків і сприяли розширенню сфери застосування подвійного запису.

Облік почав відігравати роль "штучного механізму", який впливав на грошовий обіг. Точно встановити час трансформації господарського обліку в бухгалтерський облік неможливо, оскільки процес його розвитку відбувався паралельно з поступовим розвитком обміну, грошового обігу, кредиту і банківської діяльності.

Таким чином, паралельно розвивався як купецький, так і банківський облік. Замкнену систему рахунків для обліку сукупності засобів та операцій "одиночного" господарства створила купецька бухгалтерія. Для обліку всієї сукупності внесених в підприємство засобів, їх збільшення та зменшення вперше вводиться новий рахунок – рахунок Капіталу. Це призводить до того, що вся сукупність засобів і операцій в обліку відображається в балансі одиночного підприємства.

Історичні пам'ятки залишили нам відомості, які дозволяють говорити про наявність та характер господарського обліку в різних країнах Стародавнього світу.

1. Бутинець Ф. Ф. *Історія бухгалтерського обліку: В 2-х частинах. Ч. I: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / 2-е вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП "Рута", 2001. - 512 с.*

2. Грабова Н. М. *Теорія бухгалтерського обліку: Підручник За ред. М. В. Кужельного. 6 вид. Київ: "А.С.К.", 2005. - 266 с.*

3. *Про Бухгалтерський облік та Фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999р. №996.*

4. Швець В. Г. *Теорія бухгалтерського обліку: Підручник - Київ: Знання, 2008. – 535 с.*

А.П. Шакура, І.І. Швець, В.В. Городова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЮ

Інформація в даний час визнається найважливішим ресурсом, що визначає успіх функціонування і розвитку як окремої організації, так і суспільства в цілому. Її вибір

визначається такими факторами, як сфера діяльності, галузева специфіка, технічні можливості, розмір організації та її якісні характеристики, особливості зовнішнього середовища, стратегія розвитку, знання і досвід керуючої команди і багатьма іншими. Виходячи з вищесказаного можна з упевненістю говорити про те, що саме інформація і тільки «потрібна» інформація допоможе в правильному і організованому управлінні в організації. Аналізуючи бухгалтерську звітність за ряд років, можна з упевненістю стверджувати, що основними «проблемними» статтями є сировина і матеріали, готова продукція, дебіторська і кредиторська заборгованість. Розглянемо більш докладно дебіторську заборгованість. Основою формування системи антикризового управління дебіторською заборгованістю є фінансова інформація. Однак звіти, які в даний час складаються, включають в себе інформацію лише про виставлених рахунках-фактурах та отриманих платіжних дорученнях, зіставивши які, можна визначити тільки сумарний залишок дебіторської заборгованості покупця. Однією з таких заходів є формування кредитної політики. В її основі лежить порівняння потенційних вигод від збільшення обсягу продажів за рахунок реалізації в кредит з вартістю обслуговування цього кредиту. Основними елементами кредитної політики є формування кредитного рейтингу клієнтів і вироблення умов комерційного кредитування. Формування кредитного рейтингу клієнтів полягає в розподілі покупців за групами ризику непогашення дебіторської заборгованості. В основу розподілу можуть бути закладені такі показники, як загальний час роботи з даними покупцем, обсяг продажів, що припадає на даного покупця, обсяги і терміни простроченої заборгованості по даному покупцю, а також якісна оцінка значущості клієнта з позиції працюючого з ним менеджера. Кредитний рейтинг необхідно перевести в числове значення. З цією метою всі згадані вище показники переводяться в 100-бальну шкалу вимірювання, в якій нулю відповідає найменш, а ста найбільш детально визначений значення. Потім кожному показнику присвоюється вагове значення значущості. Ваги значущості визначаються на підставі аналізу досвіду роботи з покупцями за минулі звітні періоди. Надання клієнту товарного кредиту ефективно тоді, коли його частка в товарообороті перевищує частку в сукупній дебіторській заборгованості.

При вирішенні цих питань на допомогу приходять АВС аналіз. Розподіл клієнтів за групами здійснюється за наступним алгоритмом: розраховується частка товарообігу по кожному кредиту в загальній сумі товарообігу всіх покупців, а потім клієнти розподіляються по групах А, В, С в порядку зменшення їхньої частки в сукупному товарообігу. До групи А включаються клієнти, що приносять основну частину виручки (70-80% від обсягу продажів); в групу В - 10-20% товарообігу підприємства і закупівлі яких невеликі, але стабільні; в групу С потрапляють інші клієнти. Результати розподілу клієнтів за групами ризику неплатоспроможності направляються головному бухгалтеру, який в свою чергу використовує їх при визначенні сумнівності, того чи іншого боргу. Після розподілу всіх дебіторів по групах фінансовий менеджер працює над визначенням групових умов кредитування - визначає оптимальні вартість кредиту, термін кредитування і розмір кредиту, що надається.

Л.І. Штокало, С.Я. Миколишин, М.В. Михайлюк
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій та важливих соціально-економічних явищ. Тому облік праці та заробітної плати є одним із